

Byla C-58/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. vasario 1 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Verwaltungsgericht Wien (Austrija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. sausio 21 d.

Pareiškėjas:

FK

Atsakovė:

Rechtsanwaltskammer Wien

Pagrindinės bylos dalykas

Socialinė apsauga – Taikytina teisė – Advokatai – Senatvės pensija – Jos skyrimo sąlygos – Atsisakymas verstis advokato praktika šalyje ir užsienyje

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo aiškinimas ir Austrijoje advokatams taikomų pensijų nuostatų suderinamumo su Sąjungos teise vertinimas; SESV 267 straipsnis.

Prejudiciniai klausimai

1. Kaip turi būti aiškinamas 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 13 straipsnio 2 dalies b punktas tuo atveju, jei asmens veiklos centras kiekybiniu požiūriu yra trečiojoje valstybėje, kurioje jis ir gyvena, be

to, šis asmuo dirba ir dviejose valstybėse narėse (Vokietijos Federacinėje Respublikoje ir Austrijoje), o jo veikla abiejose valstybėse narėse pasiskirsto taip, kad akivaizdžiai didesnę laiko dalį jis dirba vienoje valstybėje narėje (šiuo konkrečiu atveju – Vokietijos Federacinėje Respublikoje)?

Jei išaiškinus minėtą nuostatą paaiškėtų, kad kompetencija tenka Austrijai, [teikiamas šis klausimas]:

2. Ar pagal Sąjungos teisę gali būti taikomos *Rechtsanwaltsordnung* (Advokatų reglamentas) 50 straipsnio 2 dalies 2 punkto c papunkčio aa dalies nuostata ir ja grindžiama 2018 m. A dalies statuto 26 straipsnio 1 dalies 8 punkto nuostata, ar šiomis nuostatomis pažeidžiama Sąjungos teisė ir Sąjungos teisės garantuojamos teisės, nes prieš skiriant senatvės pensiją reikalaujama atsisakyti verstis advokato praktika šalyje ir užsienyje (50 straipsnio 2 dalies [2 punkto] c papunkčio aa dalis) ar visur (2018 m. A dalies statuto 26 straipsnio 1 dalies 8 punktas)?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 15, 17, 20 ir 21 straipsniai

SESV 49 ir 56 straipsniai

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 2, 3, 11, 13, 50 ir 87 straipsniai

2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką 14, 45 ir 47 straipsniai

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Rechtsanwaltsordnung (RAO) 49 ir 50 straipsniai

Verordnung der Vertreterversammlung des Österreichischen Rechtsanwaltskammertages über die Versorgungseinrichtungen Teil A der österreichischen Rechtsanwaltskammern (Austrijos advokatų asociacijų sąjungos generalinės asamblėjos nutarimas dėl Austrijos advokatų asociacijų A dalies pensijų sistemų) (2018 m. A dalies statutas) 26 straipsnis

Bylos aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas) nagrinėja advokato (toliau – pareiškėjas) skundą dėl *Rechtsanwaltskammer Wien* (Vienos advokatų asociacija) sprendimo.
- 2 Pareiškėjas turi ir Lenkijos, ir Vokietijos pilietybę ir dirbo arba iš dalies tebedirba advokatu trijose valstybėse (Vokietijoje, Šveicarijoje ir Austrijoje).
- 3 Jis pagrindinę veiklą iš pradžių vykdė Vokietijoje, o vėliau (iki šiol) – Šveicarijoje. Austrijoje advokato praktika jis vertėsi tik palyginti nedidele apimtimi. Darbo laiko dalis ir gauta apyvarta Austrijoje niekada neviršijo 10 % bendro darbo laiko ar visos apyvartos.
- 4 Pareiškėjas niekada negyveno Austrijoje. Jo privatus interesų centras 1996–2007 m. buvo Vokietijoje, o vėliau – Šveicarijoje.
- 5 Pareiškėjas kreipėsi į *Rechtsanwaltskammer Wien* su prašymu skirti išankstinę senatvės pensiją. Šiame prašyme jis nurodė, kad atsisako tik advokato praktikos Austrijoje, bet ne leidimų verstis šia praktika Vokietijoje ir Šveicarijoje.
- 6 Savo sprendimu *Rechtsanwaltskammer Wien* atmetė pareiškėjo prašymą skirti išankstinę senatvės pensiją. Sprendimas buvo motyvuojamas tuo, kad pareiškėjas tęsia advokato praktiką Vokietijoje ir Šveicarijoje, taigi, nevykdoma esminė išankstinės senatvės pensijos skyrimo sąlyga (žr. toliau, 7 punktą).

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Advokatų asociacijos nuomone, išankstinė senatvės pensija Austrijoje gali būti skiriama tik tuo atveju, jei teisės verstis advokato praktika atsisakoma visame pasaulyje. Tokia išvada visų pirma darytina remiantis 2018 m. A dalies statuto 26 straipsnio 1 dalies 8 punktu.
- 8 Pareiškėjo nuomone, tai prieštarauja Sąjungos teisei, visų pirma įsisteigimo laisvei ir laisvei teikti paslaugas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 9 Pirmuoju klausimu pirmiausia siekiama išsiaiškinti taikytiną teisę. Iš tiesų kyla abejonių, ar Austrijos teisė apskritai taikytina.
- 10 Taikytina teisė iš esmės susijusi su pagrindinės veiklos vykdymo vieta.
- 11 Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 2 dalyje nustatyti kriterijai, kuriais remiantis turi būti nustatomi paprastai dviejose ar daugiau valstybių narių savarankiškai dirbančiam asmeniui taikomi teisės aktai. Pagal šią nuostatą 13 straipsnio 2 dalyje nurodytam asmeniui taikomi arba valstybės narės, kurioje

jis gyvena, teisės aktai, arba, jei asmuo toje valstybėje narėje nedirba didelės laiko dalies, valstybės narės, kurioje yra jo veiklos centras, teisės aktai.

- 12 Pagrindinė pareiškėjo gyvenamoji vieta yra Šveicarijoje, be to, jis ten dirba didžiausią laiko dalį. Papildomai jis dirba ir dviejose valstybėse narėse (Vokietijoje ir Austrijoje), tačiau daug mažiau laiko, kurio didesnę dalį užima darbas Vokietijoje.
- 13 Kyla klausimas, kaip turi būti suprantamas Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 2 dalies b punktas tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, jei asmens veiklos centras ir nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne valstybėje narėje, o pažodinis šios nuostatos aiškinimas reikštų, kad apskritai netaikytini nė vienos valstybės narės teisės aktai. Jei Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 2 dalies b punkto aiškinimas vis dėlto lemtų kurios nors valstybės narės teisės aktų taikymą, neaišku, kurie teisės aktai (t. y. kurios valstybės narės teisės aktai) turi būti taikomi, jei atitinkamas asmuo dirba skirtingą laiko dalį keliose valstybėse narėse.
- 14 Jei taikytina Austrijos teisė, antruoju prejudiciniu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar *Rechtsanwaltsordnung* 50 straipsnio 2 dalies 2 punkto c papunkčio aa dalis, pagal kurią teisės į pensiją sąlyga yra „atsisakymas verstis advokato praktika šalyje ir užsienyje“ – ir šia nuostata grindžiama 2018 m. A dalies statuto 26 straipsnio 1 dalies 8 punkto nuostata, pagal kurią teisės į senatvės pensiją sąlyga yra „teisės verstis advokato praktika atsisakymas visur“ – neprieštarauja Sąjungos teisei.
- 15 Šiomis nuostatomis visų pirma gali būti pažeidžiama įsisteigimo laisvė pagal SESV 49 straipsnį, nes nagrinėjamu atveju, pirma, egzistuoja tarpvalstybinis elementas, antra, nagrinėjamomis Austrijos nuostatomis advokatams sudaroma kliūtis įsisteigti.
- 16 Taip pat gali būti pažeista teisė į nuosavybę pagal Chartijos 17 straipsnį. Sąjungos teisėje numatyta teisės į nuosavybę garantija saugomi ir turtiniai interesai, susiję su įstatymuose numatytais socialinėmis išmokomis, visų pirma pensijomis. Pagrindinės teisės į nuosavybę apribojimams būtinas teisinis pagrindas, jie turi būti pateisinami Sąjungos siekiamais bendrojo intereso tikslais, tinkami siekiant tikslo ir proporcingi. Abejotina, ar įvykdytos visos šios sąlygos.
- 17 Be to, Austrijos nuostatomis gali būti pažeidžiama laisvė teikti paslaugas pagal SESV 56 straipsnį, Chartijos 15 straipsnyje nustatyta teisė dirbti ir užsiimti laisvai pasirinkta profesija ar veikla, taip pat Sąjungos teisėje įtvirtintas nediskriminavimo principas.